

Keltainen talo - kynnyyselämys

Helsingin Yliopisto
Kaupunkiaktivismi kaupunkien voimavarana
Kevät 2016
Marika Autio ja Sonja Rantala
Ryhmätö / Raportti

Sisällys

1 Johdanto	2
2 Työn tavoitteet, aineisto ja työnjako	3
2.1 Työn rajaaminen ja tutkimuskysymysten muotoutuminen	3
2.2 Aineisto	3
2.3 Työnjako	3
3 Keltaisen Talon tarina	4
4 Seduktiivinen valta	7
4.1 Seduktiivinen vallankäyttö Keltaisessa talossa	8
5 Kaupunkitilojen tilapäiskäyttö	12
5.1 Väliaikaisuus Keltaisen talon malliin	13
6 Johtopäätökset	14
Lähdeluettelo	15

1 Johdanto

Sosiaalinen media on edesauttanut tee-se-itse-kaupunkikulttuurin syntymistä. Uusille kaupunkiaktiivismin toimijoille on tyypillistä itseorganisoituminen, sitoutumattomuus, oma-aloitteisuus ja -ehtoisuus sekä vapaaehtoisuus. Uudessa kaupunkiaktiivismissa hierarkia on litteää ja toimintatapa demokraattista. Keskeistä on yhdessä tekeminen, idealähtöisyys, löyhä verkostomaisuus ja vähien resurssien tehokas hyödyntäminen. (Jyrkäs & Luoto 2014, 18, 39.) Kurssityömme kohde Keltainen Talo edustaa yhtä tällaista uuden kaupunkiaktiivismin ilmenemismuotoa.

Keltainen Talo sijaitsee Tampereella Tammelan laidalla junaradan vieressä. Maria Mattila vuokrasi alkuvuodesta 2014 purku-uhan alla olevan vanhan terveysaseman VR:ltä ja perusti kaikille avoimen vaihtoehtoisen ja ilmaisen kulttuuritilan. Toiminnan alettua Mattila kuvaili Keltaista Taloa paikkana, jossa "vanhan ajan seuratalo yhdistyy uudenaikaiseen kulttuurin tekemiseen. Omaehtoinen tekeminen on lainattu squat-ideologiasta." (Heikkonen 2014.)

Keltaisessa Talossa järjestettiin mm. keikkoja, workshop-toimintaa ja kuvataidenäyttelyitä, ja toiminnassa korostui yhteisöllisyys ja ulkopuolelta tulevien normien puute. Joulukuussa 2015 Keltainen Talo joutui lopulta lopettamaan toimintansa. Lyhyen elinkaarensa aikana Keltainen Talo ehti saamaan myös julkista tunnustusta: Tampereen kaupunki palkitsi Mattilan Vuoden kulttuuriteko -palkinnolla. (Vaarne 2015.) Työssämme hahmottelemme Keltaisen talon elinkaarta ja pohdimme, miten Keltainen talo onnistui tavoittamaan ihmiset niin tehokkaasti lyhyen toimintansa aikana. Lisäksi mietimme väliaikaisuuden merkitystä talon toiminnalle.

Kaupunkiaktiivisimi kaupunkien voimavarana on monitieteinen kurssi, joka järjestettiin osana Kaupunkiaktiivisimi metropolin voimavarana -hanketta keväällä 2016. Kurssin tarkoituksena oli, että opiskelijat tuottavat tietoa yhdessä aktivistien kanssa, ja että yhteistyö tuotoksineen palvelee niin opiskelijoita, aktivisteja kuin hallintoakin, joko suoraan tai myöhemmin Kaupunkiaktiivisimi-hankkeen muiden tulosten kautta. Kurssin vastuuopettajina toimivat Maaria Linko ja Pasi Mäenpää. (Faehle 2015.)

2 Työn tavoitteet, aineisto ja työnjako

2.1 Työn rajaaminen ja tutkimuskysymysten muotoutuminen

Alun perin tarkoituksena oli tutkia myös Keltaisen talon tekemää yhteistyötä. Haastattelun aikana kävi kuitenkin selväksi, että varsinaisia yhteistyökumppaneita ei ollut. Päätimme siis keskittyä työssämme kuvaamaan Keltaisen talon elinkaarta ja pohtimaan teoriaosassa vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

- Miten Keltainen talo houkutteli ihmisiä mukaan toimintaan?
- Miten Keltaisen talon arvomaailma välittyi tilaa käyttäville?

Näihin kysymyksiin vastataan peilaamalla aineistoa John Allenin seduktiivisen vallankäytön käsitteeseen. Lisäksi työssä pohditaan, miten tilan väliaikaisuus vaikutti Keltaiseen talon toimintaan.

2.2 Aineisto

Aineisto kerättiin haastattelemalla Maria Mattilaa, Keltaisen talon talkkaria. Lisäksi haastateltiin Keltaisen talon aktiivia, noin kolmikymppistä mieshenkilöä. Koska Maria Mattila on julkisuudessa antanut useita haastatteluita omalla nimellään Keltaisesta talosta, ja hänen haastattelustaan selkeästi käy ilmi Mattilan rooli talon talkkarina, on hänen haastatteluunsa viitattu Mattilan omalla nimellä. Keltaisen talon aktiivi päätettiin viittauksissa pitää anonyyminä, koska hänen kanssaan ei erikseen sovittu, saako nimeä työssä käyttää.

Haastattelut nauhoitettiin ja litteroitiin. Litteroinnissa jätettiin sellaisia täytesanoja (niinku) tai peräkkäin toistuvia sanoja (semmoinen...semmoinen) pois, joiden poistamisen ei nähty vaikuttavan itse haastattelun sisältöön. Aktiivia haastateltiin ulkona, mikä on tuottanut nauhoitukseen hieman taustahälinää. Tämä ei kuitenkaan merkittävästi vaikuttanut haastattelun litteroinnin onnistumiseen. Mattilan haastattelu kesti yhteensä 1h 15 minuuttia, ja Keltaisen talon aktiivin haastattelu kesti 25 minuuttia. Litteroitua aineistoa kertyi reilu 14 sivua.

2.3 Työnjako

Molemmat osallistuivat työn tavoitteiden ja näkökulman muodostamiseen. Molemmat myös osallistuivat aineiston hankintaan. Sonja kirjoitti Keltaisen talon elinkaaresta kertovan osion ja otti vastuun työn teknisestä loppumuokkaamisesta. Marika litteroi haastattelut, kirjoitti teoria- ja analyysiosion sekä tilan väliaikaisuutta käsittelevän osion. Molemmat osallistuivat johdannon laadintaan, Marika kiteytti johtopäätökset teoria- ja analyysiosioden perusteella.

3 Keltaisen Talon tarina

Keltainen talo ilmiönä sai alkunsa vuoden 2014 alkupuolella, kun yrittäjä-graafikkona työskentelevä Maria Mattila otti Keltaisen talon omistavaan Valtion Rautateihin yhteyttä talon vuokraamiseksi (Vaarne 2015). Mattila kertoo katselleensa joka aamu asuntonsa ikkunasta tyhjillään olevaa Keltaista taloa ja miettineensä mitä kaikkea toimintaa se voisikaan pitää sisällään. VR oli myötämielinen Mattilan ajatuksille ja Mattila sai vuokrattua Keltaisen talon työtilakseen nimellistä korvausta vastaan, koska talo oli purku-uhan alla, eikä purkamisen tarkkaa ajankohtaa tiedetty etukäteen. Mattila halusi Keltaisesta talosta tilan ja paikan, jossa hän paitsi voisi työskennellä, niin myös itse viihtyisi, niinpä Mattila päätyi sisustamaan talon keräilemillään 60- ja 70-luvun kuoseilla ja väreillä. Mattila tavoitteli sisustuksella sitä, että Keltainen talo olisi myös miljöönä sopivan määrittelemätön: sopivan kotikutoinen, sopivan mummolamainen mutta myös sopivan taiteellinen, ja sellainen paikka jossa ajalla ei olisi juurikaan merkitystä. (Maria Mattila 2016.)

Kesällä 2014 toiminta alkoi kunnolla. Keltaisessa talossa järjestettiin mm. paljon erilaisia musiikkikeikkoja, ja se toimi niin punk-luolana kuin pelimannien keikkapaikkana. Keikkoja oli ehkä 2-3 viikossa, ja parhaimpina iltoina kävijöitä saattoi olla satakunta. Aktiiveja Keltaisella talolla oli esimerkiksi säännöllisesti talkoolaisina 5-10 henkeä, mutta Mattila itse ”Keltaisen talon talkkarina” voimakkaimmin piti yllä sen toimintaa. (Maria Mattila 2016.)

Keltaisen talon toiminta ei kuitenkaan rajoittunut musiikin soittamiseen, vaan tila muokkaantui Mattilan mukaan määrittelemättömyytensä takia aina sen mukaan, keitä oli paikalla. Jotkut kävijöistä soittivat musiikkia, jotkut alkoivat piirtää, jotkut tekivät siitä ”marttakerhon”, ja joskus siellä pidettiin taidenäyttelyitä. Jotkut ihastuivat Keltaisessa talossa ja Mattila myöntääkin talon olleen myös varsinainen kutupaikka ja siellä alkaneen monia ihmissuhteita. (Maria Mattila 2016.)

Keltainen talo nukkui talvisin ”talviunta” koska siellä ei ollut lämmitystä (Kanninen 2015). Myös käyttövesi piti kantaa taloon ämpäreillä. Käytännön asiat hoituivat melko spontaanisti kävijöiden toimesta, ja aika nopeasti uudetkin ihmiset huomasivat, että talossa ei tosiaan ollut ketään ”vastuullista” tahoja ja että talo toimi, jos siellä olevat ihmiset toimivat. Mattila saattoi toisinaan ripustaa lappuja, joissa luki esimerkiksi ”Saa hakea vettä”, koska enemmän kuin haluttomuus hommien tekoon esteenä ihmisillä oli se, etteivät he tieneet mitä sai tai mitä tarvitsi tehdä. Keltaisen talon kävijät osoittivat talosta huolehtimisellaan todeksi Mattilan oletuksen siitä, että kun ihmisiin luottaa ja kun heille antaa vapauden olla ilman sääntöjä, eikä alista heitä valtansa alle, he tällöin kunnioittavat kanssaihmissä sekä sitä tilaa, jossa he toimivat. Tämä näkyikin siinä, että Keltaista taloa ei sotkettu eikä sieltä varastettu mitään, vaikka Mattila kertoo saaneensa useita ihmettelyjä aiheesta. Ovien lukitsemattomina pitäminen ja ihmisiin luottaminen toimi kuitenkin Mattilan mukaan hyvin. (Maria Mattila 2016.)

Vaikka Mattilalla ei ollut kokemusta yhteisötilojen pyörittämisestä, oli hänelle itsestään selvää, että ihmiset käyttäytyisivät sivistyneesti, kun heihin luotetaan. Keltainen talo toimi tavallaan ihmiskokeena ja

todistuksena tästä sekä Mattilalle itselleen, että muille. Mattila sanoo ymmärtäneensä vasta viime aikoina, että hänen lapsuuden kotinsa, joka oli perhekoti ja jossa yhteisöllisyys, yhdessä tekeminen ja ihmisiin luottaminen oli itsestäänselvyys, ei olekaan se kokemus ja normipohja, jonka päälle useimmat ihmiset rakentavat ihmiskuvansa. Mattila halusi luoda Keltaiseen taloon sellaisen tunnelman, että kaikki olisivat sinne tervetulleita taustastaan riippumatta. Mattila halusi Keltaisesta talosta myös paikan, jossa ei olisi sääntöjä joita yhteiskunnassa normaalisti on: Keltaisessa talossa ei olisi täten tarvetta kapinoida mitään valtatahoa vastaan, ja kaikki sosiaaliset kontaktit ja kohtaamiset olisivat yhtä sopivia ja arvokkaita. Niinpä Keltaisessa talossa saattoi helposti olla 100-vuotias mummo juttelemassa niitä näitä parikymppisen indie-hipsterin kanssa, eikä asiassa ollut mitään outoa. Ihmiset myös ehkä vapautuivat odotuksista itseään kohtaan samalla, kun he vapautuivat ulkopuolelta heihin kohdistuvasta vallasta: Mattila muistelee lämmöllä erästäkin kertaa, kun pesunkestävä hevemies tanssi syntetisaattoreilla musiikkiaan soittavan disco-yhtyeen tahdissa, mikä oli tapahtuma, jota Mattila ei usko mahdolliseksi juuri muualla kuin Keltaisessa talossa. (Maria Mattila 2016.)

Kaikki hyväksyvän ja tervetulottavan tunnelman ja toiminnan kautta Mattila kokee myös tehneensä jonkin asteista sosiaalityötä, vaikkakin ilman alan koulutusta ja hyväntekeväisyyspohjalta. Hyvin harvassa myös olivat ne kerrat, jolloin Mattilan oli ohjattava henkilö pois Keltaisesta talosta, ja yleensä tämä johtui siitä, että henkilö oli liian sekaisin ottaakseen vastuun itsestään ja omista tekemisistään, eikä Mattilakaan sitä vastuuta voinut ottaa heidän puolestaan. Nämäkin tapaukset sujuivat yhteisymmärryksessä, kun Mattila selitti tämän poistettaville henkilöille, ja tilanteissa säästyttiin varsinaisilta välikohtauksilta ja väkivallalta. (Maria Mattila 2016.)

Mattila halusi tarjota Keltaisella talolla myös elämyksiä, aina siitä lähtien, että kun ihminen kulki Keltaisen talon ohi, ajatus sisään menemisestä kävi tämän mielessä. Mattila kertoo saaneensa kuulla lukuisia saman tyyppisiä tarinoita siitä, kuinka henkilö on ehkä viikkoja miettinyt kulkiessaan Keltaisen talon ohi, uskaltaisiko sisälle mennä. Jossain vaiheessa näillä henkilöillä oli sitten uteliaisuus voittanut pelon, ja he olivat tulleet kurkkaamaan Keltaisen talon oven sisäpuolelle. Tällainen tuntemattomaan sukeltaminen ja oman mukavuusalueensa ulkopuolelle meneminen on Mattilan mukaan kasvattavaa, vaikka Keltaisessa talossa tapahtuneet kohtaamiset eivät välttämättä kaikista olleetkaan miellyttäviä. Silti ne saattoivat olla voimaannuttavia kokemuksia, koska niistä vähintäänkin selvittiin hengissä. (Maria Mattila 2016.)

Mattila kertoo, että Keltainen talo ja sen toiminta hyväksyttiin laajasti niin virkavallan, vuokranantajan, korttelin lähellä asuvien ihmisten kuin lähinaapurienkin osalta, mitä Mattila ei osannut nähdä ennalta. Vaikka kaikkia ei tietenkään voinut miellyttää, Mattila halusi Keltaisen talon toiminnasta sellaista, ettei se loukkaisi ketään ja ettei kukaan joutuisi kärsimään sen takia; musiikin soittaminen lopetettiinkin yleensä klo 22 illalla tai viimeistään puoliltaöin, koska läpi yön jatkuvat bileet kaupunkialueella varmasti olisivat herättäneet närää. (Maria Mattila 2016.)

Keltaisen talon viestintä kulki tehokkaimmin ihmiseltä ihmiselle. Keltaisella talolla oli (ja on) myös Facebook-sivu, mutta yleensä ihmiset tulivat ensimmäistä kertaa talolle siksi, että joku heidän ystävästään oli siellä käynyt ja sitä suositellut. (Maria Mattila 2016.) Isommissa sanomalehdissä olleiden uutisjuttujen jälkeen Keltaisella talolla vieraileva porukka muuttui erään aktiivin mukaan jonkin verran moninaisemmaksi, mutta silti parhaimpana viestinvälityskeinona toimi ns. puskaradio (Keltaisen talon aktiivi 2016). Mattila halusi näyttäytyä uutismedioihin tehdyissä jutuissa vähän kylähulluna ja jopa ”kummelimaisena” hahmona, jotta Keltaisen talon toiminta ei ainakaan näyttäytyisi ulkopuolisille virallisena tai vakavana, koska se ei sitä ollut, vaan organisoimatonta ja epäjärjestäytyntä. Toisaalta Mattila halusi varmistaa haastatteluita tehdessään, ettei alkaisi ottaa itseään liian vakavasti. Tämä johti Mattilan mukaan varmastikin myös siihen, että jotkut ihmiset ja tahot näkivät Keltaisen talon toiminnan ”hölynpölynä”, mutta näin ajattelevien ihmisten vakuuttaminen Keltaisen talon tarpeellisuudesta olisi Mattilasta ollut energian ja ajan tuhlausta. (Maria Mattila 2016.) Mattila päätyi saamaan Tampereen kaupungin myöntämän Kulttuuriteko -palkinnon, 3000 euroa, vuonna 2014 Keltaisen talon toiminnasta (Rajamäki, 2014). Tämä palkinto tavallaan todensi Mattilan mukaan tilauksen kyseiselle toiminnalle ja kaupunki ikään kuin alleviivatusti hyväksyi Keltaisen talon sen myötä (Maria Mattila 2016).

Keltaisen talon purkutuomio realisoitui ja lopetti talon toiminnan vuoden 2015 loppuun. Tavallaan talon perintönä tai jalanjäljissä Keltaisen talon ja viereisen Lompaninnan eli Mattilan asuintalon pihalla on vielä vuonna 2016 järjestetty erilaisia tapahtumia kuten kirppiksii, vaihtotoreja, ravintolapäiväkahviloita ja juhlia. (Maria Mattila 2016; Keltaisen talon Facebook-sivu 2016.)

Keltaisen talon toiminta oli hyvin uniikkia ja omanlaistansa, mutta epäkaupallisuutensa ja yhteisöllisyytensä kautta siinä ilmenee saman tyyppisiä piirteitä, joita Oppaassa kaupunkiaktivismiin (Jyrkäs & Luoto 2014, 20) kutsutaan sosiaalisiksi pääomiksi. Mattilan päämäärät tarjota ihmisille ”hyvää ja lämmintä” ja paikan jossa kohdata aidosti toisia ihmisiä näyttäisivät onnistuneen, ja erään aktiivin mukaan Keltaisen talon tunnelma loi sosiaalista liimaa ihmisten välille ja synnytti uutta kaupunkikulttuuria. Mattilan mukaan kaksi vuotta Keltaisen talon toimintaa oli oikeastaan aika pitkäkin aika, ja väliaikaisuus antoi kaikelle tekemiselle ikään kuin terän ja sen painatuksen, että jos jotain haluaa tehdä, se kannattaa tehdä nyt eikä ”sitten kun”-ajassa, jonka olemassaoloon Mattila ei usko. Mattila ei vielä tiedä, mitä tulevaisuus tuo tullessaan, mutta Keltaisen talon tarinaa hän ei aio yrittää toisintaa, eikä se hänen mielestään, talon ja tapahtumien uniikkisuus huomioon ottaen, olisikaan edes mahdollista. (Maria Mattila 2016.)

4 Seduktiivinen valta

John Allen (2006) käsittelee artikkelissaan *Ambient Power* seduktiivista ja viettelevää valtaa osana julkista tilaa. Hän nostaa seduktiivisen vallankäytön esille pohtiessaan vaihtoehtoista vallankäyttöä kontrolloivalle, dominoivalle ja ulkopuolelle sulkevalle eksklusiiviselle vallalle, joka usein liitetään kaupallistuneisiin julkisiin tiloihin. On jopa puhuttu julkisen tilan lopusta, kun yhä kaupallistuneempi ja yksityistyneempi tila rajaa ulkopuolelleen ne ihmiset, joilla ei ole varaa tai halua osallistua ostoskeskusten valtaamaan julkiseen tilaan. Kaupunkikulttuurin moninaisuuden ja erityisyyden pelätään häviävän samankaltaisuuteen ohjaavan kulttuurin myötä. (mm. Crawford 1992 & Kohn 2001; sit. Allen 2006.) Allen haluaa tuoda esille, kuinka valta voi myös olla hyvin hienovaraisesti ohjailevaa. Valta voi dominoinnin sijaan muodostua tilaan liittyvän ilmapiirin aistimisesta ja kokemisesta. Tällöin valta ei näyttäytykään enää eksklusiivisena vaan inklusiivisena, mukaan houkuttelevana valtana. (Allen 2006.)

Allen (2006, 3) näkee, että on muodostunut uudenlainen kaupallinen tila, jossa valta toimii hienovaraisemmin ja vähemmän itsestään selvästi. Aikaisemmin julkisen tilan kaupallistumisen nähtiin kontrolloivan käytöstä ja olemista julkisessa tilassa valvontateknologian, tilan käyttöä valvovien vartijoiden, dominoivien sääntöjen ja kieltojen kautta ja näin jakavan ihmisiä niihin, joilla on oikeus tilaan ja niihin, joilla ei ole oikeutta tilaan. Allenin mukaan uusissa kaupallisissa tiloissa sen sijaan valta toimii hienovaraisemmin itse tilan kokemisen kautta: houkuttelemalla osaksi tilaan liittyvää moninaista kokemusmaailmaa. Yksityistäminen on edelleen läsnä julkisissa tiloissa, mutta ulossulkevien porttien ohelle on ilmestynyt tilaan kutsuvia elementtejä. (Allen 2006, 3-4.) Allenin (2006, 4) mielestä julkisiin tiloihin sisältyy ostokulttuuriin lisäksi yhä enemmän myös viihteeseen ja elämäntyyliin liittyviä toimintoja, jotka toimivat tällaisina houkuttimina. Siten julkisista tiloista voi tulla paikkoja, jotka helpottavat sosiaalista vuorovaikutusta ja tuovat esille reaktioita erilaisten esteettisten, viihteellisten ja elämäntyyllisiin ajanvietteisiin liittyvien toimintojen kautta.

Kyse on ympäristön tuottamasta vallasta, jossa tilan luonne, sen suunniteltu muotokieli, tilan elementtien sijoittuminen ja tilaan sisältyvät sosiaaliset suhteet kutsuvat ja viekoittelevat ihmisiä käyttämään tilaa selektiivisillä tavoilla. Kaupallistunut ja yksityistynyt tila tarjoaa julkiseen tilaan liittyviä kokemuksia: aukioita, joissa kohdata muita ihmisiä ja vaihtoehtoisia toimintoja, joiden kautta toteuttaa omia elämäntyyllisiä valintojaan. Tila on sekä tavoitettavissa oleva, että suljettu, inklusiivinen että kontrolloitu. Julkiseen tilaan liittyvä kutsuva avoimuus mahdollistaa sen, että tilaa käyttävien ihmisten käyttäytyminen ohjautuu pikemminkin seduktiivisen ja viettelevän vallan kuin fyysisesti pakottavan ja vastakkainasettelua korostavan vallan kautta. (Allen 2006, 3-4.) Valta ei kontrolloi kuka tilaa saa käyttää ja kuka ei, valta viettelee tavoittelemansa ihmiset käyttämään tilaa.

Allenin kuvailemassa uudessa julkisessa tilassa ihminen voi liikkua vapaasti, kuitenkin ollen samanaikaisesti hienovaraisen kontrollin kohde: kontrollin, joka on säännönmukaista, ennustettavaa ja kaukana kaoottisesta.

Inklusiivinen valta avoimissa julkisissa tiloissa perustuu tällöin seduktiivisuuteen, ei dominaatioon: tarpeisiimme ja haluihimme vastataan moninaisilla, mutta kuitenkin valikoituneilla tavoilla ja itse saatamme pysyä suurimmaksi osaksi tietämättöminä seduktiivisen vallan vaikutuksesta kyseisessä julkisessa tilassa. (Allen 2006, 5.)

Seduktiivinen valta on fenomenologista: se pohjautuu koettavissa ja aistittavissa oleviin asioihin, ilmiöihin ja ympäristöön. Seduktiivinen valta ei ole salattua valtaa, eikä se ole manipulatiivista. Seduktiivinen valta ei peittele mitään syvemmälle salattuja vilpillisiä motiiveja. Kaikki ne vihjeet, symbolit, merkit, käytännöt ja johdattelut ovat osoitettu meille sellaisina kuin ne ovat, jotta voimme niitä käsitellä ja ymmärtää. Seduktiivinen valta on siis nähtävissä, mutta ikään pinnan alta kuultaen, ei pakottavin määräyksin, kielloin tai säännöin saneltuna. (Allen 2006, 9.)

Seduktiivista vallankäyttöä voi käyttää myös muissa yhteyksissä kuin kaupallisia julkisia tiloja tarkasteltaessa. Se sopii myös kaupunkiaktiivisuuden tarkasteluun. Tällöin seduktiivinen vallankäyttö viittaisi vaihtoehtoisten toimintamallien esittämiseen eikä yhden ainoan näkemyksen läpiviemiseen. (Tamminen 2007, 44.) Keltaisen talon kohdalla seduktiivisen vallan läsnäolo havainnollistuu erityisesti pohdittaessa, kuinka toiminta houkutteli ihmisiä mukaansa ja miten toiminnan tavoitteita välitettiin tilaa käyttäville. Seuraavassa osiossa tarkastellaan tätä hieman lähemmin.

4.1 Seduktiivinen valta Keltaisessa talossa

Keltaisen talo dynamiikka perustui vahvasti määrittelemättömyyteen, epäkaupallisuuteen, elämyksellisyyteen, toiminnallisuuteen, avoimuuteen ja yhteisöllisyyteen. Näitä elementtejä ei pyritty kuitenkaan korostamaan sääntöjen ja kieltojen kautta vaan hienovaraisilla vihjeillä tai lempeillä ohjeistuksilla. Arvot, joita Keltainen talo edusti, toimivat myös houkuttimena itse tilaan tulolle. Avoimissa ja epäkaupallisissa toimintamuodoissa, kuten Keltaisen talon tyyppisissä kaupunkiaktiivisuuden muodoissa, voikin olla hyvin paljon näkymättömiä sääntöjä, jotka ohjaavat käyttäytymistä. Keltainen talo itsessään sisälsi siis viestejä, jotka kertoivat, millaiseen maailmaan kävijä on astumassa, vaikka varsinaista mainontaa Keltaisen talon arvomaailmasta ei ollutkaan. Jo Keltaisen talon huomattessaan, kohtaa ihminen ensimmäisen vinkin, jonka kautta käsitys talosta alkaa pikkuhiljaa hahmottua: Keltainen talo on määrittelemätön tila. Ennalta harkittu *määrittelemättömyys* kertoo siitä, että tila määrittyy itse asiassa vasta sen käyttäjien vaikutuksen kautta:

Keltaisen talon edessä oli sellainen kyltti, jonka mä olin ite maalannut, kuin Yellow House. Sehän ei sano mitään muuta kuin sen, minkä ihminen jo näkee. Se on keltainen talo. Se oli just se pointti, että siinä ei lue, että kulttuuritila tai keikkapaikka tai squat, koska se ei tosiaankaan ollut squat vaan vuokrattu tila. Se oli tosi harkittua se määrittelemättömyys. Koska sit kun sitä ei oo määritelty, niin sithän se vasta alkaa lopulta muodostua. Jos mä olisin määritellyt sen, niin se olis varmaan jäänyt paljon kapeemmaks. Sit kun mä en määritellyt sitä, niin se mukautu aina niitten ihmisten mukaan, jotka tuli ja alko tekeen siellä. (Maria Mattila 2016.)

Myös Mattilan julkisuuskuva sisälsi viestin potentiaalisille kävijöille. Mattilan harkitun epävirallinen käytös oli omiaan houkuttelemaan tietynlaisia ihmisiä tai ainakin tietynlaisella asenteella varustautuneita ihmisiä, vaikkei mitään tiettyä valittua kohderyhmää ollutkaan. Keltainen talo ei ollut paikka, jossa toimitaan virallisesti. Se ei myöskään ollut paikka, jossa raha vaihtaa omistajaa.

...pidin sen mun viestinnällisen linjan semmosena, ettei siitä vaan saisi kukaan semmoista käsitystä, että tää on jotenkin virallista tai organisoitua tai bisnestä. Ja sit jos joku meinas niin luulla, niin mä tein sen heti selväksi, että tää on tämmönen vanha mörskä, jossa järjestetään bileitä ihan diy-hengessä. Sit kun mä kirjoitin sen noin, niin ”aah, no hyvä, se kuulostaa ihan hauskalta, se käy meille!” Sit kävi niin, että sit siellä puhukin taas joku ihminen. Mutta se ensimmäinen maili, jos se oli sellainen yhtään virallinen ja jäyhä, niin mä heti vesitin sen, että mä en lähde tähän keskusteluun ja sit sen jälkeen jos se ihminen edelleen halus, niin sit se alko puhumaan omalla äänellä. (Maria Mattila 2016)

Keltainen talo houkutteli ihmisiä luokseen. Se vastasi ihmisten lapsenomaiseen uteliaisuuteen ja tarpeeseen toteuttaa itseään toiminnallisessa ja yhteisöllisessä viitekehyksessä. Keltaisen talon seduktiivisuudesta yksi esimerkki on Mattilan luoma *kynnyselämysellisyys*, jolla Mattila viittaa epä mukavuusalueille menemiseen ja jännityksen ja pelon tunteiden kohtaamiseen. Keltaisessa talossa testattiin omia rajoja, mikä aikaansai *elämysellisyttä ja vapautumista*:

Ja sit tietysti se, että kun ovi oli auki, niin siinä oli just se, se oli yks osa sitä ihmiskoetta tavallaan tarjota sellainen kynnyselämys. Itseasiassa mä just äsken keksin tän, tää kuulostaa ihan joltain tieteelliseltä termiltä, mutta kynnyselämys tarkoitti Keltaisen talon kohdalla sitä, että ihminen menee tuntemattomaan. Eli se menee semmoisen kynnyksen yli, josta se ei tiedä, mitä on siellä toisella puolella. Se on ehdottomasti menemistä oman mukavuusalueen toiselle puolelle useimmille meistä. (Maria Mattila 2016.)

Sellainen kehon kulttuurin vallankumous mä koen, että on tapahtunut omalla kohdalla, päässyt omista estoistaan. Sellaisen yleisen olemisen ja tekemisen kanssa vapautuu. On löytänyt oman tavan liikkua ja olla fyysisesti ja vuorovaikutuksessa. Että sellainen oman olemuksen ja fyysisen tekemisen ja sellaisen vapautuminen tavallaan. Kyllähän se oli käynnistynyt jo jossain terapiassa tai muualla, mutta tavallaan se avas sen sosiaalisen näkökulman ja kokemusmaailman siihen, että oli tavallaan villi ja vapaa omassa kehossaan ja muiden kanssa. Sellaseen spontaaniin se rohkas. (Keltaisen talon aktiivi 2016.)

Julkisessa tilassa, joka on luotu avoimeksi, mutta silti sisältää kaaosta ehkäisevää sääntelyä, vallankäyttö pohjautuu vahvasti seduktiiviseen valtaan, minkä avulla tilan käyttöä voidaan kontrolloida ilman, että se vähentää tilan avoimuutta tai tekee siitä vain näennäisesti avoimen (Allen 2006, 4). Keltaisessa talossa tilan harkittu määrittelemättömyys takasi sen, että tilaan astui sisään jo tavalla tai toisella *avoimuuteen* virittäytyneitä ihmisiä:

Se on kaikille avoinna oleva tila, jota ei määritellä. Niin jos ihminen tulee sellaiseen tilaan, niin sen on oltava jotenkin eri tavalla auki. Tai sen on jotenkin etukäteen käsiteltävä se, että se menee nyt sellaiseen maailmaan, jossa voi olla ketä vaan ja ne kaikki on sinne yhtä tervetulleita ja yhtä tasa-arvoisia. Eli on pitänyt jotain jo prosessoida etukäteen. Ja myös varautua siihen, että voi tapahtua minkälainen vaan kohtaaminen. (Maria Mattila 2016.)

Keltaisen talon avoimuuden arvomaailmasta kertoo myös se, että kuppikuntien muodostumista vieroksuttiin. Tila haluttiin pitää kutsuvana erilaisille ihmisryhmille ja Mattila talon talkkarina näytti esimerkkiä: Kun

Mattila käytti Keltaisen talon yläkertaa Jukka ja Jytämimmit -bändikavereidensa kanssa treenaamiseen, oli osallisuus luonnollisesti rajattu bändin jäseniin, mutta kun bändi siirtyi muiden joukkoon treenien jälkeen, olivat he kuin ketkä tahansa Keltaisen talon kävijät: avoinna kohtaamisille eivätkä osa tiettyä suljettua ryhmää. Keltaisessa talossa saivat myös kaikki alakulttuurit järjestää omia bileitään: niin punkkarit, martat kuin pelimannitkin. Näin välttyttiin siltä, että tila leimaantuisi jonkun tietyn ryhmän omaisuudeksi. Tila oli luotu kohtaamisia ei ryhmäytymistä varten.

...mä pidin tosi tärkeänä sitä, että ihmiset kokis olonsa tervetulleeks. Se oli mun yks tavoite, että pystyis tarjoo sellaisen tilan, jossa ei tulis sellaista oloa, että tää on jonkun pienen piirin kivailua. Koska mä en voi sietää just sellaista. Kun mä en oo ite ikinä kokenut tarvetta ryhmäytyä ja päinvastoin kieltäydyn, välttelen semmoista ryhmäytymistä. Mulle on paljon tärkeempää, että mä saan olla minä ja että mä saan olla muiden kanssa minä. (Maria Mattila 2016.)

Viesti ryhmittymisen ja kuppikuntien vastustamisesta oli läsnä myös Keltaisen talon aktiivin puheessa:

Ehkä semmoinen yks vaara, mitä mä näen kaupunkikulttuurissa mihin se voi mennä, on semmoinen kuppikuntaistuminen. Että ihmiset hengaa omissa kapeissa piireissään. Silleen tää avas vaikutteiden virtausta moniin suuntiin. (Keltaisen talon aktiivi 2016.)

Tilan avoimuus ja suvaitseva luonne korostuu siinä, että tila houkutti myös huonommassa sosiaalisessa asemassa olevia kaupunkilaisia joukkoonsa. Yllättäen tämä ei kuitenkaan herättänyt ympäristön vastustusta vaan paikka edelleen hyväksyttiin osaksi naapurustoa.

Mutta ihan siis poikkeuksellista, kuinka hyvänä pidetty toi tila lopulta. Siis ensinnäkin se, että kävijät kunnioitti tilaa ja ei terrorisoinu sitä, mutta myös tää, että se oli, että myös ympäristö hyväksy ton. - - Jopa sen, että se on saattanut välillä houkutella joitakin, ihan selkeesti laitapuolen, selvähän se on. Mutta sekin on siedetty. Ja kyl mä edelleenkin kuulen niitä puheenvuoroja, että oli hyvä kun oli semmoinen paikka, johon ihmiset voi mennä. Eli sit yhtäkkiä ihmisistä löytyy semmoinen lempee... Kun semmoinen stereotypia löytyy, että kaikki naapurit haluaa, tommonen paikka äkkiä siitä pois. Mutta ei. Tai on varmasti ollut niitäkin, jotka ei oo voinut sitä hyväksyä, mutta nekin on sit kuitenkin niellyt ja ollut hiljaa. (Maria Mattila 2016.)

Seduktiivinen valta hyödyntää ihmisen luontaista uteliaisuutta. Se ohjaa huomiota jo olemassa olevien suuntaviivojen kautta: tilan ulkonäöllä, sijoittelulla ja tarjoamalla valinnanmahdollisuuksia toiminnalle, mutta samalla rajaamalla joitakin pois (Allen 2006, 8). Keltaisessa talossa oli paljon visuaalista viestintää, joka ohjasi tilan käyttäjiä sisäistämään tilan merkityksiä ja niitä mahdollisuuksia, mitä tilassa voitaisiin toteuttaa:

No se sisustus on ollut sekoitus sellaista mummolaa ja squattia ja sekin on ollut jo semmoinen hämmäntävä, että on silläkin varmaan ollut osuutensa. Että tila ei oo ollut liian taiteellinen tai se ei oo liian kotikutoinen tai... Että sekin on aika määrittelemätön. Ettei just tuu sellainen olo, että sä oot nyt taiteilijoiden ahtaassa sellaisessa... vaan siinä on ripaus myös sitä mummolaa, että siitä tulee sellainen, missä ajat sekoittuu, ja että ajalla ei oo hirveesti väliä. (Maria Mattila 2016.)

Tilan avoimuutta ja epäkaupallisuutta tuotiin esille myös etukuistilla sijainneen vaihtokorin kautta, josta sai ottaa ilmaiseksi haluamansa tavarat mukaan. Tilan sommittelulla ja sisustuksella aikaansaatu kutsuva

avoimuus ei olekaan mikään illuusio. Tilan avoimuus lunastaa itsensä siinä elämyksessä, minkä tilaan astuva kokee alkaessaan seurustella muiden kanssa ja käyttäessään tilaa. (Allen 2006, 8.) Keltaisen talon sisustuksen yhtäaikainen mummomaisuus ja kapinallisuus viestivät tehokkaasti tulijalle siitä, että tila oli tarkoitettu monenlaiselle kävijälle. Tila ei ollut rajattu tiettyyn käyttötarkoitukseen, eikä se ollut rajattu tietylle ihmisryhmälle. Tila ei ollut rajattu tiettyyn käyttötarkoitukseen, eikä se ollut rajattu tietylle ihmisryhmälle. Keltainen talo oli muokkautuva ja joustava tila, mutta sen käyttöä ja siellä olemista kehysti kuitenkin Mattilan arvomaailma, jota hän halusi tilan kautta välittää muillekin. Keltaisen talon oli tarkoitus olla paikka, jossa ihmiset kokevat aitoja kohtaamisia toiminnallisessa, epäkaupallisessa ympäristössä. Jakaminen ja yhteisöllisyys olivat arvoja, joihin Mattila oli itse lapsuudestaan asti kasvanut. Siten niiden liittäminen osaksi Keltaisen talon projektia oli hyvin luontevaa. Tarkoitus oli luoda tila erilaisten ihmisten yhdessäololle ja yhteisöllisyydelle, jossa ihmiset:

...oikeesti kohtaa ja synnyttää asioita yhdessä. Pitäisi olla sellaiset puitteet, että voi tehdä asioita yhdessä ja sit se, että siihen ei liity ollenkaan se kaupallinen tavoite. Jos ja kun ihmiset kokoontuu yhteen, niin siihen se ei tähtää, että se ei ois kenenkään bisnes vaan se olis sellaista aitoa ja vilpittöntä yhdessä olemista. (Maria Mattila 2016)

Maria Mattilan kavereineen perustamaan Jukka ja Jytämimmit -kokoontumista voi myös pitää esimerkkinä vapaan tilan mahdollistamasta pidäkkeettömästä toiminnasta. Bändi olikin Mattilan mukaan yksi Keltaisen talon aikaansaama hedelmä. (Saarinen 2015.)

Yhteisöllisen tilan luomisessa onnistuttiin Keltaisessa talossa taitavasti. Tilassa koettiin voimaannuttavaa ja vahvistavaa yhteenkuuluvuutta, ja samaa yhteisöllisyyden tunnetta haluttiin jakaa eteenpäin. Itse kokemus vastasi sitä, mitä hienovaraisesti vihjattiin visuaalisten elementtien kautta:

...kun kasvaa yhdessä tavallaan siihen omaan ilmaisuun. Yhteisöllisesti ja yksilöllisesti voimaannuttavaa, kasvattavaa suorastaan, että ei se kyllä varmasti lähde pois se, mitä on itsestä löytynyt. Että se on pikemminkin avautunut ja jäänyt, ja se semmoinen rohkaistuminen tapahtunut muuallakin. Semmoinen oman äänen löytäminen on pysyvä muutos, mikä on tullut sitä kautta. Että sen löytää yhdessä. Että on voinut tehdä omia juttujaan ja tekemistä yhdessä ja silleen tunnustellut mikä toimii itelle ja inspiroida ristiin, vaikuttaa toisiin. Ja luoda sillä tavalla sitä yhteisöllisyyttä, avointa yhteisöllisyyttä ja myös omaa ääntä ja omaa identiteettiä ja omaa tekemistä. (Keltaisen talon aktiivi 2016)

Keltaisen talo oli myös ihmiskoe, jossa haettiin todistusaineistoa sille, että kunnioitus ja arvostus syntyvät pakottamatta:

...mä oon halunnut todistaa asioita, jotka on ollut mulle itsestäänselviä, joihin mä luotan, mutta jotka on monelle sellaisia, että niiden on vaikea uskoa tai nähdä ja mä oon halunnut osoittaa ne todeksi. Kuten sen, että jos mulla on tollanen tila, jossa ovi on auki, johon saa tulla, niin sit sitä kunnioitetaan. Että se tavallaan semmoinen ilmiö, että kun ihminen... Jos siihen luottaa, niin jos sille antaa sen vapauden ite, että siitä puuttuu se alistaminen... usein se on helpompaa noudattaa niitä sääntöjä, joita ei ns ole, mutta ne tulee siis ihmisen sisältä. Semmoinen tilan kunnioitus ja sen läheisen kunnioittaminen, joka niin vilpittömästi tarjoaa semmosen, no vaikka nyt tommosen tilan, niin ei sitä paskota sen takia. Että ihminen tajuaa, että silloin se tekis siinä itelleen hallaa. Kun se on tommonen kaikkien tila, niin ei oo mitään syytä, ei oo ketään, ketä vastaan kapinoida. Ei oo kieltoja tai sääntöjä, joita vois rikkoa, niin se muuttuu tarpeettomaksi. (Maria Mattila 2016)

Kunnioitus syntyi Keltaisen talon arvojen hienovaraisen välittämisen kautta. Kun tilaa ei määritelty, sinne hakeutui monenlaisia ihmisiä, joille annettiin vapaus kehittää itse tilaan kiinnostavaa toimintaa. Itselle vieraiden alakulttuurien edustajat saattoivat tuottaa tilassa sellaista toimintaa, joka tuotti odottamattomia elämyksiä. Myös omien rajojen koettelu, jonka tilaan sisältyvä säännötömyys mahdollisti, ja jota tilaan sisältyvä yhteisöllisyys tuki, tuotti elämyksellisyyttä. Yhteisöllisyyden ja avoimuuden arvot takasivat sen, ettei säännötömyys kuitenkaan johtanut liiallisiin ylilyönteihin muiden kustannuksella vaan elämyksellisyyttä ja toiminnallisuutta toteutettiin muita ihmisiä ja tilaa kunnioittaen.

5 Kaupunkitilojen tilapäiskäyttö

Tilapäinen tila on kestoaltaan määräaikainen ja sinne sijoittuu yleensä kokeilevaa toimintaa. Tilapäisiä tiloja hyödyntämällä voi syntyä toimintamalleja tai uusia palvelualueita, joilla on niin sosiaalista, kulttuurista kuin taloudellistakin merkitystä kaupunkien kehittämiselle. (Lehtovuori & Ruoppila 2011, 2.) Tilapäisten tilojen käyttö kattaa sekä hyvin hetkelliset, että pitempiaikaiset kaupunkitilaa muokkaavat ja kehittävät väliaikaiskäytöt. Tilapäinen käyttö voi olla toistuvaa tilan hyödyntämistä, mutta se voi vakiintua myös pysyväksi käytöksi. Keskeistä tilapäiskäytössä on, että se tuottaa uuden innovatiivisen tulkinnan paikan käyttömahdollisuuksista nyt ja/tai tulevaisuudessa. Kaupunkitilan tilapäiskäyttöä voi olla esimerkiksi kadunvaltaus, yhteisötaide tai kantaa ottava kaupunkitaide, erilaiset tapahtumat, konsertit ja kaupalliset tapahtumat, pop-up-tapahtumat, kaupunkitilan elävöittämiseen liittyvät tempaukset tai muu elävöittävä kehittäminen, tilapäiset puistot ja vanhojen teollisuusalueiden uusiokäyttö. Tilapäiskäyttö auttaa näkemään kaupunkitilan toisin, mikä auttaa kaupunkitilan innovatiivisessa kehittämisessä. Oivaltava tilapäinen käyttö ja tilan vaihtoehtoinen luonne voi toimia jopa katalysaattorina, joka aikaansaa kiinnostusta alueelle suuntautuviin investointeihin. (Lehtovuori & Ruoppila 2011, 4-7, 14.)

Sen lisäksi, että kaupunkitilojen tilapäiskäyttö voi aikaansaada innostavia uusia ideoita, toimia luovien ihmisten sosiaalisena motivaattorina ja tuoda kaupunkitilaan erilaista esteettisyyttä, on tilojen tilapäiskäytön hyödyntämisellä myös taloudellisia etuja. Urban Catalyst -hankkeessa, jossa tarkasteltiin Berliinin, Amsterdamin, Wienin, Napolin ja Helsingin vajaakäyttöisiä alueita todettiin, että tilojen väliaikaiskäytöt loivat kustannustehokkaita edellytyksiä uusille yrityksille kehittää toimintaansa. (Lehtovuori & Ruoppila 2011, 8.)

Edullisten toimitilojen varmistaminen onkin tärkeää etenkin alkuvaiheessa, jolloin toiminnasta saadut tuotot ovat vielä niukat. Tilapäiskäytön etuja on myös yrittäjyyden ja itse tekemisen kulttuurin vahvistuminen, suljettujen tilojen hyödyntämisen tuottama imagohyöty, vähentynyt ilkevalta, vuokra- ja verotulot sekä

mahdollisesti uudet työpaikat. Tilapäiskäyttö voi mahdollistaa vaikeasti hyödynnettävien tilojen joustavamman ja ekologisemman käytön, tehdä kaupunkitaloudesta yleensäkin dynaamisempaa sekä aikaansaada mittavia kulttuurisia ja sosiaalisia hyötyjä toimijoille ja laajemmalle kaupunkiyhteisölle. Tilojen väliaikaiskäyttöä voi hyödyntää osallistumisen alustana, jossa tehdään nopeita kokeiluja ruohonjuuritasolla testaten erilaisia käytäntöön sovellettavissa olevia ideoita. Kaupunkitilojen väliaikaiskäyttö voi olla mahdollisuus niin yrityksille, yhdistyksille, järjestöille, yhteisöille kuin julkisille toimijoillekin. (Lehtovuori & Ruoppila 2011, 8-9.) Ja kuten Keltainen talo esittää esimerkillään, tilapäiskäyttö voi olla innovatiivinen mahdollisuus myös yksityiselle kaupunkilaiselle näyttää, millaista kaupunkitilaa tarvitaan ja toivotaan lisää kaupunkiin.

Tilapäiskäyttö on yleensä kansalaistoimintaa, liiketoimintaa tai julkista toimintaa tai näiden yhdistelmä. Tilojen väliaikaiskäyttö voi olla kaupallista, voittoa tuottamatonta toimintaa tai näiden yhdistelmä. (Lehtovuori & Ruoppila 2011, 14–15.) Yleensä tilan väliaikaiskäyttö rahoitetaan liiketoiminnan osalta tulorahoituksella, kansalaistoiminnan osalta projektirahoituksella tai omin varoin sekä talkootyönä. Osa rahoituksesta voi tulla kumppaneilta avustavan työn ja tarvittavien välineiden muodossa. Muuntuvilla kaupunkialueilla on mahdollista rahoittaa alueiden imagoa ja identiteettiä muokkaavia tilapäiskäyttöjä kerättävien kehitysmaksujen avulla. Tilapäiskäytön suurimmaksi esteeksi on nähty kaupunkien monimutkainen ja ristiriitainen byrokratia: on epäselvää, millaisia lupia tarvitaan ja mihin tahoon pitäisi olla yhteydessä, jos tilan väliaikaiskäyttö kiinnostaisi. (Lehtovuori & Ruoppila 2011, 15.) Tilojen tilapäiskäyttöä voitaisiin esimerkiksi helpottaa sillä, että voittoa tavoittelematon toimija saisi mahdollisuuden hakea kaupungilta takausta vuokranmaksuun, jos hänen suunnitelmissaan on ottaa väliaikaiskäyttöön yksityisen omistama tila toiminnan organisoimiseksi. Samoin tilannekohtaisella rakennusmääräysten tulkinnalla voitaisiin edesauttaa vajaakäyttöisten tilojen käyttöä edellyttäen, että maankäyttö- ja rakennuslain tarkoitus toteutuu tilapäiskäytön keston ja intensiteetin arvioiden järkevällä tavalla. (Lehtovuori & Ruoppila 2011, 20.)

5.1 Väliaikaisuus Keltaisen talon malliin

Keltaisessa talossa syntyi toimintamalli, jolla oli niin yksilö- kuin yhteisötasolla sosiaalista ja kulttuurillista merkitystä. Yksilötasolla saattoi huomata Keltaisella talolla ja siellä syntyneellä tukevalla yhteisöllisyydellä olleen jopa terapeuttisia vaikutuksia. Yhteisötasolla taas Keltaisen talon toiminta elävöitti naapuristoa mutta myös Tamperetta laajemmin. Vaikka Keltainen talo toimi ”vain” kahden kesän ajan, on sen vaikutus ulottunut pidemmälle. Keltainen talo on toiminut inspiraation lähteenä, ja monet Keltaisen talon aktiivit ovat vieneet vaihtoehtoisen kulttuuritilan henkeä eteenpäin. Voikin nähdä, että Keltainen talo on antanut kaupungille esimerkin asukkaiden kipeästi kaipaamasta vaihtoehtoisesta kulttuuritilasta tai yleensä vaihtoehtoisesta tavasta käyttää kaupunkitiloja yhteisöllisessä ja avoimessa, toiminnallisessa merkityksessä. Tampereen kaupungin myöntämä Vuoden kulttuuriteko –palkinto voitaneen nähdä merkinä siitä, että

tällainen esimerkki on tervetullut kaupunkien kehitystä pohdittaessa (Maria Mattila 2016 & Keltaisen talon aktiivi 2016).

Keltaisessa talossa onnistuttiin erityisen hyvin sovittamaan yhteen vaihtoehtoisen kulttuuritilan luonteeseen kuuluva vapaus ympäristön huomioimiseen niin, ettei näkyvää NIMBY-efektiä (Not-In-My-Backyard) missään vaiheessa muodostunut. Vapautta harjoitettiin korttelin ympäristöä kunnioittaen. Tämä on ollut erityisen merkittävää ottaen huomioon, kuinka keskeiselle paikalle Keltainen talo on sijoittunut. Toisaalta onhan voinut olla myös niin, että tilan tilapäiskäyttö on saanut naapuruston pitämään Keltaista taloa harmittomana väliaikaisena puuhasteluna.

Kaupallisia tavoitteita ei Keltaisessa talossa ollut. Talosta huolehdittiin talkoovoimin ja esiintyville bändeille ynnä muille artisteille ja taiteilijoille maksettiin vapaaehtoisen kolehdin avulla. Mattila itse kertoo, että taloon liittyvä väliaikaisuus on ollut hänelle henkilökohtaisesti tekemisen paloa voimistava asia (Maria Mattila 2016). Talossa on menty ”nyt tai ei koskaan” -periaatteella. On varsin todennäköistä, että väliaikaisuus on vaikuttanut myös suopeasti talolla ilman varsinaista palkkaa esiintyneisiin ihmisiin. Saamatta jääneet tulot ovat korvautuneet sitäkin suuremmilla kokemuksilla ja elämyksillä kuten Mattila pohtii omalla kohdallaan (Maria Mattila 2016).

6 Johtopäätökset

Keltainen talo oli tila, jossa tehtiin asioita, jotka eivät välttämättä ulkopuolisessa maailmassa olisi tullut mieleenkään, oli kyse sitten erilaisiin alakulttuureihin sisältyvien kokemusten vaihtamisesta, eri sukupolvien sopuisista ja toisiaan ymmärtävistä kohtaamisista tai turvallisen kosketuspinnan saamisesta sosiaalisten tilanteiden harjoitteluun. Keltaisessa talossa ei ollut yksilön ulkopuolelta tulevia sääntöjä tai kieltoja. Kuitenkin tästä näennäisestä säännöttömyydestä huolimatta, tila onnistui rajaamaan saatavilla olevista mahdollisuuksista pois itsekään ja muita ajattelemattoman itsensä toteutuksen ja loi sen sijaan vahvaa perustaa yhteisöllisyydelle ja kunnioitukselle. Keltaisen talon arvomaailma välittyikin hienovaraisen viestinnän kautta, joka toisti avoimuuden, suvaitsevaisuuden, yhdessä tekemisen ja yhteisöllisyyden sanomaa. Keltainen talo ei ollut kaupallinen, vaan painotti toiminnassaan vapaaehtoisuuteen ja konkreettiseen yhteistyöhön perustuvaa auttamista. Keltaisen talon anti onkin kaupallisten tavoitteiden sijaan sosiaalisessa ja kaupunkikulttuurisessa rikastuttamisessa, yhteisöllisyyden toimintamallin oivaltavasta soveltamisesta ja tämän tekemisestä niin vahvasti, että talon henki on jäänyt kytemään toiminnan loputtuakin ja Mattilan vetäytyessä Keltaisesta talosta pois. Vaikka Keltainen talo itse hyötyi tilan väliaikaisuudesta vahvan tekemisen hengen kautta, niin selkeästi tämän tyyppisillä tiloilla olisi kysyntää myös pysyvämmässäkin muodossa.

Lähdeluettelo

Kirjalliset lähteet

Allen, John (2006): Ambient Power: Berlin's Potsdamer Platz and the Seductive logic of public spaces. *Urban Studies*. 43(2), 441–455. Luettavissa: http://oro.open.ac.uk/4275/1/Ambient_Power_Berlins_Potsdamer.pdf. Luettu 11.6.2016.

Jyrkäs, Petra & Luoto, Karoliina (toim.) (2014): Opas kaupunkiaktivismiin. Uutta kaupunkikulttuuria luomaan. Prototype Helsinki. Luettavissa: <http://www.kotiseutuliitto.fi/sites/default/files/kotiseutuliitto/kaupunkiaktivismiopas.pdf>. Luettu: 28.5.2016.

Tamminen, Sari (2007): Aktivismi kaupunkitilan muokkaajana. Ajatuksia vallan käytännöistä. *Alue ja ympäristö*. 36(2), 43–48. Luettavissa: http://www.ays.fi/aluejaymparisto/pdf/aluejaymp_2007_2_s43-48.pdf. Luettu: 28.5.2016.

Sähköiset lähteet

Faehnle, Maija (2015): Aktivismiopintopiirissä uusia jäseniä, valmistumisiloa ja kurssi-ideointia. Kaupunkiaktivismi-hankkeen kotisivujen päivitys. Luettavissa: <https://kaupunkiaktivismi.wordpress.com/tag/aktivismikurssi-2016/>. Luettu: 10.6.2016

Heikkonen, Aino (2014): Yellow House jatkaa avointa kulttuuritoimintaa taas keväällä. *Aviisi -Tampereen ylioppilaslehti*. 31.10.2014. Luettavissa: <http://www.aviisi.fi/2014/10/yellow-house-kaikille-avoin/>. Luettu: 29.5.2016.

Kanninen Helinä (2015): Keltaisessa Talossa rokataan purku-uhan alla. *Tamperelainen*. 25.4.2015. Luettavissa: <http://www.tamperelainen.fi/artikkeli/282440-keltaisessa-talo-rockataan-purku-uhan-alla>. Luettu: 29.5.2016.

Keltaisen talon Facebook-sivu: <https://fi-fi.facebook.com/yellowhousekeltainentalo/>

Lehtovuori, Panu & Ruoppila, Sampo (2011): Kaupunkikiihdytin. Tilapäiset käytöt kehittämisen voimavarana. Ympäristöministeriön Kaupunki-innovaatiot -hanke. Luettavissa: http://www.livady.fi/303/kaupunkikiihdytin_pieni.pdf. Luettu: 13.6.2016.

Rajamäki, Aila (2014): Tampereen kulttuuriteko -palkinto Maria Mattilan luomalle Keltaiselle talolle. *Tampereen kaupunki*. 11.12.2014. Luettavissa: http://www.tampere.fi/tampereen-kaupunki/ajankohtaista/tiedotteet/2014/12/31082015_79.html. Luettu 13.6.2016

Saarinen, Jussi (2015): Keltainen talo oli vapaan kulttuurin ylistyslaulu – ja pian se puretaan. *Aamulehti* 10.12.2015. Luettavissa: <http://www.aamulehti.fi/kulttuuri/keltainen-talo-oli-vapaan-kulttuurin-ylistyslaulu-ja-pian-se-puretaan/>. Luettu: 29.5.2016.

Vaarne, Ville (2015): Keltaiseen taloon tulevat niin mummot kuin punkkaritkin – ”Tasa-arvo syntyy vasta sitten, kun rahan arvo lakkaa”. *Yle*. 10.8.2015. Luettavissa: http://yle.fi/uutiset/keltaiseen_taloon_tulevat_niin_mummot_kuin_punkkaritkin__tasa-arvo_syntyy_vasta_sitten_kun_rahan_arvo_lakkaa/8202351. Luettu 4.6.2016.

Muut lähteet

Mattila, Maria (2016): Haastattelu. 6.6.2016. Haastattelijoina Marika Autio ja Sonja Rantala.

Keltaisen talon aktiivi (2016): Haastattelu. 6.6.2016 Haastattelijoina Marika Autio ja Sonja Rantala.